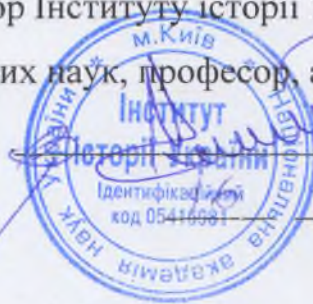

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Інституту історії України НАН України,
доктор історичних наук, професор, академік НАН України

В.А. Смолій

травня 2023 р.

ВИСНОВОК

**Інституту історії України НАН України про наукову новизну,
теоретичне та практичне значення результатів докторської дисертації**

Тоїчкіна Дениса Віталійовича

**на тему «Холодна зброя козацтва XV–XVIII ст.: номенклатура, етапи
розвитку, проблеми атрибуції», поданої на здобуття наукового ступеня
доктора історичних наук за спеціальністю 07.00.06 – історіографія,
джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни.**

Розглянувши докторську дисертацію старшого наукового співробітника відділу спеціальних галузей історичної науки та електронних інформаційних ресурсів Інституту історії України НАН України, наукові публікації, у яких висвітлені основні наукові результати докторської дисертації, рецензенти, а саме:

— Горобець Віктор Миколайович – завідувач сектору соціальної історії, відділу історії України середніх віків та раннього нового часу, доктор історичних наук за спеціальністю 07.00.02 (історичні науки), професор;

— Лисенко Олександр Євгенович – завідувач відділу історії України періоду Другої світової війни, доктор історичних наук за спеціальністю 07.00.02 (історичні науки), професор;

— Чухліб Тарас Васильович – головний науковий співробітник відділу історії України середніх віків та раннього нового часу, директор Науково-дослідного інституту козацтва, доктор історичних наук за спеціальністю 07.00.02 (історичні науки)

затвердили висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів докторської дисертації:

1) Дисертаційна робота Тоїчка Дениса Віталійовича, представлена на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук за спеціальністю 07.00.06 «Холодна зброя козацтва XV–XVIII ст.: номенклатура, етапи розвитку, проблеми атрибуції», є кваліфікаційною науковою працею на правах рукопису, виконаною здобувачем самостійно. За обсягом, актуальністю, рівнем наукової новизни, практичної та теоретичної цінностей, ступенем обґрунтованості положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, робота відповідає вимогам пп. 7–9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 1197 від 17 листопада 2021 року.

Обґрунтування вибору теми дослідження. Дисертація присвячена рідкісній в українській історичній науці проблематиці козацької холодної зброї. Автор відзначає, що інструментом, який безпосередньо обслуговував одну з найдавніших сфер діяльності людини – військові дії, була і залишається зброя. Як продукт суспільного виробництва, який втілює останні технічні досягнення, предмет обміну й торгівлі, пам'ятник матеріальної культури та мистецтва, зброя є носієм історичної інформації, значення якого важко переоцінити.

Надзвичайно широке предметне поле вивчення, яке доставляє зброя, як інструмент війни, витвір мистецтва, продукт технологій, символічно-знакова система, торгівельно-економічний чинник тощо, вводить її до сфери інтересів різних наук, не тільки історичних. Сучасні наукові студії предметів озброєння дозволяють вирішити чимало проблем різного масштабу – від теоретичних, що стосуються поступу цивілізації, історії розвитку науки і техніки, до встановлення фактів біографій окремих історичних персонажів.

Зброя є основним предметом дослідження спеціальної історичної дисципліни – *зброєзнавства*, яке становить структурну складову *історичного джерелознавства*. Праця у галузі зброєзнавства від дослідника підвищеної уваги, позаяк триває дисциплінарне становлення та конституювання дисципліни, уточнення її теоретичних і методологічних засад, а також статусу у структурі сучасної соціогуманітаристики.

Автор зауважує, що досі невирішеними залишаються чимало проблем, що стосуються як походження й розвитку, так і поширення прийнятих у козацькому середовищі зразків озброєння. Зокрема, комплекс холодної зброї козацтва до цього часу не був об'єктом спеціального наукового дослідження.

Залишається незаповненою лакуна спеціальних досліджень з проблематики окремих різновидів козацької зброї, а величезна кількість її зразків у музейних зібраннях України потребує сучасної атрибуції. Недостатньо дослідженими залишаються навіть давно введені в науковий обіг, добре відомі зразки особистої старшинської зброї, адже встановлення та підтвердження їх приналежності є одним із найскладніших завдань у процесі атрибуції. Тільки у рідкісних випадках у розпорядженні історика опиняються джерела, які незаперечно свідчать про персональну приналежність досліджуваного зразка. Саме браком перевіреної джерельної інформації пояснюється невелика кількість публікацій з цієї проблематики. Потреба ж у таких роботах відчувається надзвичайно гостро: вводячи до наукового обігу навіть фрагментарну джерельну інформацію щодо того чи іншого зразка персональної зброї та особи її власника, дослідник започатковує нову тематику, яка згодом буде розвинена у працях наступників. Дослідження приналежності давньої зброї видаються необхідними ще й у зв'язку з величезною кількістю зразків у колекціях зброї, позбавлених надійного провенансу, нерідко заміщеного історичним міфом.

Створення комплексного дослідження холодної зброї потребувало уточнення та корегування традиційного понятійного апарату, розроблення

особливої дослідницької стратегії, яка суттєво підвищує актуальність теми дисертації.

Мета дисертаційного дослідження полягає в тому, щоб дослідити номенклатуру та генезу комплексу холодної зброї козацтва.

Затвердження теми дисертації. Тема дисертації затверджена Вченою радою Інституту історії України НАН України (протокол №7 від 28 листопада 2020 року).

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано в межах планових наукових тем відділу спеціальних галузей історичної науки та електронних інформаційних ресурсів «Спеціальні історичні дисципліни в контексті розвитку європейської історичної науки» (номер державної реєстрації 0115U002126) та «Спеціальні галузі історичної науки в Україні: історія формування сучасного комплексу джерелознавчих дисциплін» (номер державної реєстрації 0117U007397).

Ступінь обґрунтованості положень і висновків, сформульованих у дисертації та відомості щодо порушення академічної доброчесності. Дисертаційна робота характеризується системним підходом до предмету дослідження. Робота викладена на 569-ти сторінках (основна частина – 349 сторінок), складається зі вступу, чотирьох розділів з дев'ятьма підрозділами, висновків, списку використаних джерел та літератури (732 позиції), 6-х додатків.

Структура дисертації повністю відповідає цілям і завданням дослідження, дає змогу послідовно розв'язати поставлені наукові завдання.

Характеризуючи ступінь обґрунтованості наукових положень, необхідно зазначити, що вирішення завдань дослідження забезпечувалось залученням низки теоретичних та теоретико-емпіричних методів, які забезпечили сходження від абстрактного до конкретного, як загальної форми руху наукового пізнання у дисертаційній роботі. Так, найбільш загальний *історичний метод пізнання* дозволив досліднику отримати додаткові знання про об'єкти або явища, які вивчаються у процесі їх розвитку. Сама структура

роботи і логіка дослідження побудована за проблемно-хронологічним принципом. *Історико-генетичний метод* дозволив розглянути козацьку мілітарну технологію як складний історичний феномен і проаналізувати розвиток комплексу козацького озброєння у зв'язку зі змінами парадигм мілітарних трендів. *Компаративний (порівняльно-історичний) метод* надав можливість провести порівняльне вивчення складових мілітарних технологій, процесів їхнього взаємозв'язку, взаємодії, взаємовпливів в історичній перспективі. З ним пов'язаний емпіричний *метод історичних аналогій*, який дозволив атрибутувати артефакти та простежити шляхи розвитку тих чи інших різновидів зброї. *Системно-структурний метод* надав можливість трактувати артефакти давнього озброєння не лише як «речі в собі», що мають обмежене, суто «пам'яткове» значення, але як важливі складові розгалужених культурних, технологічних, та політичних процесів. З ним пов'язані такі емпіричні методи як *типологічний*, який дозволив класифікувати та систематизувати корпус досліджених речових джерел та *функціональний*, який встановив зв'язки досліджуваних об'єктів з середовищем їх функціонування. *Аналітичний метод* дав розуміння багатьох процесів – це стосується як складних воєнно-історичних феноменів так і речового джерельного матеріалу, а *синтетичний метод* доповнив аналітичний, дозволивши поєднати частини попередньо аналітично розчленованого предмета, пізнати предмет як єдине ціле.

Зазначені вище теоретичні методи обумовили спеціально-історичну емпіричну методіку дослідження та дозволили побудувати його стратегію, яка полягає у поетапному дослідженні тематичних комплексів джерел.

Міждисциплінарний характер дослідження потребував залучення та адаптації методичного інструментарію гуманітарних та природничих галузей наукового пізнання, як-то: археології, історії мистецтва, військової історії, локальної історії та регіоналістики, історії повсякдення, соціальної історії, генеалогії, біографістики, культурології, антропології, матеріалознавства.

Окрім того, для аналізу писемних та зображальних джерел у роботі застосовано методи і процедури архівної, джерелознавчої та бібліографічної *евристики, інтерпретаційного синтезу, класифікації та верифікації* джерел.

Аналіз тексту дисертації свідчить про відсутність порушення автором вимог академічної доброчесності. У роботі наявні посилання на джерела інформації у разі використання наукових текстів, ідей, розробок, наукових результатів і матеріалів інших авторів; дотримано вимоги норм законодавства про авторське право; надано достовірну інформацію про результати наукової діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Наукова новизна дисертації полягає в тому, що *вперше*:

- на базі різноманітних архівних джерел та опублікованих матеріалів створено загальну картину розвитку окремих типів козацької холодної зброї;
- встановлено їх значення у козацькій спільноті та військовій справі;
- впроваджено оригінальну методологію комплексної атрибуції предметів історичного озброєння;
- виконано сучасну детальну атрибуцію (переатрибуцію) старих та введено до наукового обігу нові зразки козацької холодної зброї;
- визначено поняття «козацька зброя»
- виконано джерелознавчу реконструкцію комплексу козацької холодної зброї та простежено його зміни у часі.

Уточнено:

- інформаційний потенціал зброєзнавчих джерел для створення;
- атрибуцію презентаційних зразків холодної зброї, що традиційно пов'язуються з відомими родами козацької старшини.

У дисертаційній роботі *набули подальшого розвитку*:

- теоретичні та методологічні основи зброєзнавства як спеціальної галузі історичної науки;
- історія холодної зброї у Східній Європі;
- висвітлення процесу формування комплексу козацького озброєння.

Особистий внесок. Дисертаційна робота є результатом багаторічної дослідницької праці автора у галузі історії зброї. Дисертанту належать основні теоретичні положення та висновки, викладені у роботі. Пошук та аналіз історичних джерел за тематикою дисертаційного дослідження, розробка методів вирішення завдань та досягнення кінцевої мети роботи здійснені автором самостійно.

З публікацій за темою дисертації всі, окрім десяти, є одноосібними.

У статті «Козацький шамшир: реальність чи гарна вигадка?», написаній у співавторстві з д.і.н. О. Галенко, дисертанту належить 50% тексту.

У статті, підготовленій разом з к.і.н. В. Назаренко «Конструкція клинкової зброї з булатної сталі. Шабля й кинджал», дисертанту належить 70% тексту.

У статті, підготовленій разом з к.і.н. Я. Тоїчкіною «About the Origin of Swords, Decorated with Special Christian Symbols and Inscriptions», дисертанту належить 80% тексту.

Цикл статей автор підготував разом з німецьким істориком, фахівцем з історії зброї, д-ром філософії М. М. Хорасані.

У статті «Табер і таберзін: перські бойові сокири в музеях України та Ірану», дисертанту належить 60% тексту.

У статті «Перський ніж: кард», дисертанту належить 50% тексту.

У статті «Qames and Kinjals of Persia and the Caucasus in the Modern Period: Problems of Attribution», дисертанту належить 50% тексту.

У статтях циклу «Arms and Armour of Hospitaller Knights vs the Ottoman Turkish Armada», дисертанту належить 60% тексту.

У статті «First International Research Conference on Weaponology in Kyiv, Ukraine: A Ground-breaking Start», дисертанту належить 90% тексту.

У статті «The Development of the Karabela Hilt on Swords and Sabers: A Comparative Study», дисертанту належить 80% тексту.

У всіх сумісних публікаціях, серед іншого, дисертант розробляв загальну концепції наукової розвідки, проводив зброєзнавчий та мистецтвознавчий аналіз зразків, здійснював археографічний аналіз, оформлював висновки.

Теоретичне та практичне значення отриманих результатів. Фактичний матеріал дисертації, основні її положення та узагальнення, сформульовані у висновках, можуть бути використані: у науково-дослідній діяльності – при підготовці узагальнюючих праць з історії зброї в Україні; у навчальному процесі – для лекційного і методичного забезпечення навчальних дисциплін для здобувачів вищої освіти за спеціальностями: «Історія», «Історичне джерелознавство», «Зброєзнавство», «Нова історія України»; у музейній роботі, з метою атрибуції артефактів та створення експозицій і виставок, присвячених військовій справі козацтва; у просвітницькій діяльності краєзнавчих осередків.

Апробація матеріалів дисертації. Результати були оприлюднені на міжнародних та всеукраїнських конференціях, а саме: ХХХ Всеукраїнській науково-практичній історико-краєзнавчій конференції «Минуле і сучасне Волині та Полісся. Сторінки воєнної історії краю» (Центральний музей Збройних Сил України, м. Луцьк, 2009 р.); ХХХ науково-практичній конференції «Військова символіка держави: основні проблеми розвитку на сучасному етапі» (Національний військово-історичний музей, м. Київ, 2009 р.); ІІІ Міжнародній науково-практичній конференції «Барська земля Поділля: європейська спадщина та перспективи сталого розвитку» (м. Бар, 2014 р.); науково-практичній конференції, присвяченій 50-річчю Національного історико-меморіального заповідника «Поле Берестецької битви» та 366-річчю Берестецької битви (с. Пляшева, 2017); Міжнародному науково-практичному семінарі-тренінгу «Аналітичні методи дослідження історичної зброї» (Національний музей історії України, м. Київ 2017 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Спеціальні історичні дисципліни в контексті “речового” та “візуального” поворотів європейської гуманітаристики» (Інститут історії України НАН України, м. Київ, 2019 р.);

Всеукраїнському семінарі «Організація експертної діяльності в контексті змін законодавства у сфері вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей» (Київ, 2018 р., Національний музей літератури України).

2) Дисертаційна робота Тоїчкіна Д. В. на тему «Холодна зброя козацтва XV–XVIII ст.: номенклатура, етапи розвитку, проблеми атрибуції», відповідає паспорту спеціальності 07.00.06 «Історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни».

3) Дисертаційна робота Тоїчкіна Д. В. містить науково обґрунтовані результати, які були отримані здобувачем особисто, а кількість та якість наукових праць, опублікованих за її матеріалами, відповідають наказу МОН України №1220 від 23 вересня 2019 р. «Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук». За матеріалами дисертації опубліковано 46 наукових праць, з них: 1 монографія, 4 статті у наукових виданнях, включених до наукометричних баз Web of Science та / або Scopus, 17 статей в українських фахових та закордонних рецензованих виданнях, 17 додатково відображають результати дисертаційного дослідження, 7 публікацій засвідчують апробацію матеріалів дослідження.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Монографія:

1. *Тоїчкін Д. В.* Клинкова зброя козацької старшини XVI – першої половини XIX ст.: проблеми атрибуції та класифікації: монографія. Київ: Інститут історії України НАН України, 2013. 464 с.

Рецензія:

Paliienko M. H., Sribniak I. V. Review on: Toichkin D. Bladed Weapons of Cossack Officers of 16th – First Half of 19th Century: Problems of Attribution and Classification // Український історичний журнал. 2014. №2. P.209.

Hański O. Review on: Denys Toichkin, Klynkova zbroia kozatskoj starshyny XVI – pershoj polovyny XIX st.: problemy atrybutsi ta klasyfikatsii, Kyiv 2013, ss. 464 // *Piotrkowskie Zeszyty Historyczne*. 2020. T. 21. Z. 1. S. 169–173.

**Статті, опубліковані у фахових видання України та виданнях,
включених до наукометричних баз:**

2. Тоїчкін Д. В. Клинка зброя: методологічна схема й методи дослідження // *Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики: зб. наук. праць: у 2 т. Т. 1*. Київ: Інститут історії України НАНУ, 2007. Число 14. С. 220–240.
3. Тоїчкін Д. В. Проблематика походження козацької зброї в українській історіографії // *Історіографічні дослідження в Україні*. Київ: Інститут історії України НАНУ, 2009. Вип. 20. С. 323–341.
4. Тоїчкін Д. В. Класифікація та зміст символіки на клинковій зброї XV–XIX ст. в українських музеях: геральдика, епіграфіка, орнаментика // *Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики: зб. наук. праць*. Київ: Інститут історії України НАНУ, 2009. Ч. 17. С. 149–176.
5. Тоїчкін Д. В. До питання про походження шабель XVII ст., прикрашених християнською символікою та епіграфікою // *Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики: зб. наук. праць*. Київ: Інститут історії України, 2012. Ч. 20: Генеалогія та геральдика. С. 209–231.
6. Тоїчкін Д. В., Назаренко В. Р. Конструкція клинкової зброї з булатної сталі. Шабля й кинджал // *Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики: зб. наук. праць*. Київ: Інститут історії України, 2013. Ч. 22-23. С. 268–293.
7. Тоїчкін Д. В. Зброезнавство: каталог фахових ресурсів мережі Інтернет // *Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики: зб. наук. праць*. Київ: Інститут історії України НАНУ, 2013. Число 21: Електронні інформаційні ресурси. С. 219–236.

8. Тоїчкін Д. В. Формування наукових уявлень про козацьку клинкову зброю: від др. пол. ХІХ ст. до сучасності // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». 2014. №784: Держава та армія. С. 25–34.
9. Тоїчкін Д. В. Геральдичні символи на зброї: проблеми ідентифікації // Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики: зб. наук. праць. Київ: Інститут історії України, 2014. Число 24: Генеалогія та геральдика. С. 165–169.
10. Тоїчкін Д. В. Зброєзнавство: фахові ресурси мережі Інтернет. Частина 2 // Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики: зб. наук. праць. Київ: Інститут історії України, 2015. Число 25: Електронні інформаційні ресурси. С. 223–238.
11. Тоїчкін Д. В., Хорасані М. М. Табер і таберзін: перські бойові сокири в музеях України та Ірану // Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики: зб. наук. праць. Київ: Інститут історії України, 2015. Ч. 26–27. С. 199–206.
12. Тоїчкін Д. В. ІІ Міжнародна зброєзнавча конференція // Український історичний журнал. 2016. №4. С. 227–230.
13. Тоїчкін Д. В. Етапи розвитку зброєзнавчої історіографії Старого світу та короткий огляд розвитку зброєзнавства у Європі до кінця ХІХ ст. // Військово-науковий вісник. 2021. №35. С. 238–251.

Статті в зарубіжних виданнях:

14. Toichkin D., Khorasani M. Qames and Kinjals of Persia and the Caucasus in the Modern Period: Problems of Attribution // Marlik: Persian Journal of Iranian Studies (Archaeology). 2014. Vol. 2–3. No. 5–6. P. 3–20.
15. Toichkin D., Khorasani M. First International Research Conference on Weaponology in Kyiv, Ukraine: A Ground-breaking Start // Revista de Artes Marciales Asiáticas. 2014. Vol. 9 (1). P. 54–60.
16. Toichkin D., Khorasani M. Arms and Armour of Hospitaller Knights vs the Ottoman Turkish Armada // Besieged: Malta 1565: a collection of

- papers related to the Great Siege: in 2 vol. / ed. M. Camilleri. Valetta: Malta Libraries and Heritage Malta, 2015. Vol. I. P. 213–222.
17. Toichkin D., Khorasani M. Arms and Armour of Hospitaller Knights vs the Ottoman Turkish Armada // *Besieged: Malta 1565: a collection of papers related to the Great Siege: in 2 vol. / ed. M. Camilleri. Valetta: Malta Libraries and Heritage Malta, 2015. Vol. II. P. 145–154.*
18. Toichkin D., Khorasani M. The Development of the Karabela Hilt on Swords and Sabers: A Comparative Study // *Gladius*. 2016. XXXVI. P. 181–197.
19. Тоїчкін Д. Мечі з власницькою символікою у колекції Львівського історичного музею // *Studia Edytorskie / red. A. Perłakowskiego. – Kraków: Historia Jagellonica, 2017. Т. 3: Edytorstwo źródeł: różne drogi – wspólny cel. S. 143–168.*
20. Toichkin D. Second International Research Conference on the History of Arms and Armor in Kyiv, Ukraine // *Revista de Artes Marciales Asiáticas*. 2017. 11 (2). P. 116–121.
21. Toichkin, D., Toichkina, Y. About the Origin of Swords, Decorated with Special Christian Symbols and Inscriptions // *Relații Interetnice în Transilvania: Militaria Mediaevalia în Europa centrală și de sud-est / ed. Z. K. Pinter, C. Urduzia. Sibiu: Astra Museum, 2020. P. 93–112.*
22. Тоичкин Д. Клинковое оружие с городской гербовой маркировкой в коллекции Львовского исторического музея // *Oblicza Wojny / ed. W. Jarno, J. Kita. Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 2021. Т.3. Miasto i wojna. P. 63–79.*

**Публікації, які додатково відображають результати
дисертаційного дослідження**

Статті в наукових часописах, збірниках та енциклопедіях

23. Тоїчкін Д. В. Зброєзнавство // *Енциклопедія історії України / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін.; НАН України; Ін-т історії України. Київ: Наук. думка, 2005. Т. 3: «Е»–«Й». С. 306–307.*

24. Тоїчкін Д. В. Зброя // Енциклопедія історії України / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін.; НАН України; Ін-т історії України. Київ: Наук. думка, 2005. Т. 3: «Е»–«Й». С. 311–314.
25. Тоїчкін Д. В. Зразки козацької холодної зброї в музейних збірках: підвалини зброєзнавчого дослідження // Пам'ятки України: історія та культура: науковий часопис. 2007. Ч. 2 (155). С. 58–79.
26. Тоїчкін Д. В. Зброєзнавство // Спеціальні історичні дисципліни: довідник. Київ: Либідь, 2008. С. 265–275.
27. Тоїчкін Д. В., Галенко О. І. Козацький шамшир: реальність чи гарна вигадка? (На основі іконографічних і речових джерел в українських музеях) // Військово-історичний альманах. 2008. Ч. 2 (17). С. 126–154.
28. Тоїчкін Д. В. Нагородні шаблі донських козаків другої половини XVIII ст. у колекції Національного музею історії України // Військово-історичний альманах. 2009. Ч. 2 (19). С. 60–68.
29. Тоїчкін Д. В. Зброєзнавство // Енциклопедія сучасної України / редкол.: Дзюба І. М. та ін.; НАН України; НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАНУ, 2010. Т. 10: «З»–«Зор». С. 429–430.
30. Тоїчкін Д. В. Зброя // Енциклопедія сучасної України / редкол.: Дзюба І. М. та ін.; НАН України; НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАНУ, 2010. Т. 10: «З»–«Зор». С. 435–437.
31. Тоїчкін Д. В. Зброя козацької старшини: шабля Йосипа Гладкого // Військово-історичний альманах. 2010. Ч. 1 (20). С. 105–117.
32. Тоїчкін Д. В. Палаш останнього гетьмана // Військово-історичний альманах. 2011. Ч. 1 (22). С. 87–94.
33. Тоїчкін Д. В., Хорасані М. М. Перський ніж: кард // Військово-історичний альманах. 2012. Ч. 24. С. 106–118.
34. Тоїчкін Д. В. Середньовічний меч як традиційна ознака військово-рицарського стану на українських землях // Військово-історичний альманах. 2013. Ч. 1-2 (25-26). С. 38–46.

35. Тоїчкін Д. В. Булави й перначі на теренах України: зброя та символ влади // Історія давньої зброї. Дослідження 2014: зб. наук. праць / упоряд. Д. Тоїчкін; Інститут історії України НАН України; Національний військово-історичний музей України. Київ: Інститут історії України НАНУ, 2014. С. 227–241.
36. Тоїчкін Д. В. Оснащення українського козацького війська: холодна зброя // Україна в Центрально-Східній Європі: зб. наук. праць. К.: Ін-т історії України НАНУ, 2014. Вип. 14. С. 336–361.
37. Тоїчкін Д. В. Перша міжнародна конференція з історичного зброєзнавства у Києві: початок нової традиції // Історія давньої зброї. Дослідження 2014: зб. наук. праць / упоряд. Д. Тоїчкін; Інститут історії України НАН України; Національний військово-історичний музей України. Київ: Інститут історії України НАНУ, 2014. С. 12–15.
38. Тоїчкін Д. Козаки та самураї: рицарські традиції та зброя у цивілізаційному контексті. 2016. URL: <http://zbroeznav.com/?p=6541> (дата звернення: 06.08.2022).
39. Toichkin D. Sabers of Hetman Ivan Mazepa: Relic from the State Hermitage Museum (Russia) // History of Antique Arms. Researches 2016: collection of scientific papers: in 2 vol. / compiler D. Toichkin; Institute of History of Ukraine NASU. Kyiv: Vudavets' Oleh Filyuk, 2017. Vol. I. P. 172–184.

Публікації, які засвідчують апробацію матеріалів дисертаційного дослідження:

40. Тоїчкін Д. В. Проблеми атрибуції клинкової зброї: знахідки фігур династичних гербів шляхти Волині на клинках шабель литовського й руського походження XVII–XVIII ст. // Минуле і сучасне Волині та Полісся. Сторінки воєнної історії краю: мат-ли XXX Всеукр. науково-практ. історико-краєзнав. конф., м. Луцьк, 24–25 бер. 2009 р. Луцьк, 2009. Вип. 30. С. 102–108.

41. Тоїчкін Д. В. Шабля Почесної варти Міністерства оборони України: до збереження національних традицій // Військова символіка держави: основні проблеми розвитку на сучасному етапі: мат-ли ХХХ науково-практ. конф., м. Київ, 27 трав., 2009 р. Київ, 2009. Вип. ХХ. С. 61–76.
42. Тоїчкін Д. В. Атрибуція історичної зброї в Україні: наукові тенденції та основні складові процесу // Барська земля Поділля: європейська спадщина та перспективи сталого розвитку: мат-ли III Міжнар. науково-практ. конф., присвяченої 520-річчю з дня народження Бони Сфорца та 120-річчю виходу у світ праці М. С. Грушевського «Барське староство. Історичні нариси XV–XVIII ст.», м. Бар, 26 вер. 2014 р. Бар, 2014. С. 146–148.
43. Тоїчкін Д. В. Шаблі з L-подібною гардою в колекції Національного історико-меморіального заповідника «Поле Берестецької битви» // Національний пантеон – «Козацькі могили»: мат-ли науково-практ. конф., присвяченої 50-річчю Національного історико-меморіального заповідника «Поле Берестецької битви» та 366-річчю Берестецької битви, с. Пляшева, 2017. с. Пляшева, 2017. С.157–161.
44. Тоїчкін Д. В. Міжнародний науково-практичний семінар-тренінг «Аналітичні методи дослідження історичної зброї» в Національному музеї історії України // Науковий вісник Національного музею історії України: зб. наук. праць мат-лів щорічн. науково-практ. міжнар. конф. Національного музею історії України у 2017 р. Київ, 2018. Вип. 3. С. 225–226.
45. Тоїчкін Д. В. Основні проблеми і завдання сучасних класифікацій історичної холодної зброї // Речі і образи: мат-ли конф. Спеціальні історичні дисципліни в контексті “речового” та “візуального” поворотів європейської гуманітаристики, м. Київ, 4 жов. 2019 р. Київ, 2020. С. 84–94.

46. Тоїчкін Д. В. Вимоги до експертів, які проводять державну експертизу за напрямом діяльності «Історична зброя». 2018. URL: <http://zbroeznav.com/?p=6517> (дата звернення: 07.07.2022).

4) Відповідність дисертації встановленим вимогам та рекомендація дисертації до захисту. Дисертаційна робота Тоїчкіна Д. В. на тему «Холодна зброя козацтва XV–XVIII ст.: номенклатура, етапи розвитку, проблеми атрибуції» є завершеним самостійним науковим дослідженням, яке вирішує актуальну наукову проблему, має практичну та теоретичну цінність. Робота визначає, доповнює та уточнює низку положень теоретичного та практичного характеру, є своєчасною та корисною науковою працею, написаною на стикові історичних дисциплін.

Дисертація містить наукові положення та нові науково обґрунтовані результати на основі одержаних особисто здобувачем достовірних висновків, відповідно до сформульованих у вступі загальної мети і конкретних завдань. Дисертаційне дослідження характеризується єдністю змісту, свідчить про особистий внесок здобувача в історичну науку щодо розв'язання важливої наукової проблеми.

Дисертація Тоїчкіна Д. В. відповідає вимогам пп. 7–9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 1197 від 17 листопада 2021 року.

У результаті попередньої експертизи дисертації Тоїчкіна Дениса Віталійовича і перевірки повноти викладу основних наукових результатів дослідження у публікаціях

УХВАЛЕНО:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів докторської дисертації Тоїчкіна Д. В. на тему «Холодна

зброя козацтва XV–XVIII ст.: номенклатура, етапи розвитку, проблеми атрибуції».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Тоїчкіна Д. В. на тему «Холодна зброя козацтва XV–XVIII ст.: номенклатура, етапи розвитку, проблеми атрибуції» відповідає спеціальності 07.00.06 «Історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни» та вимогам пп. 7–9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 1197 від 17 листопада 2021 року.

3. Рекомендувати дисертацію Тоїчкіна Д. В. на тему «Холодна зброя козацтва XV–XVIII ст.: номенклатура, етапи розвитку, проблеми атрибуції» до подання на спеціалізовану вчену раду за спеціальністю 07.00.06 «Історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни».

Рецензенти:

завідувач сектору соціальної історії, відділу історії України середніх віків та раннього нового часу, доктор історичних наук, професор

ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ
УКРАЇНИ
НАН УКРАЇНИ
ПІДПИСИ
ЗАСВІДЧУЮ
УЧЕНИЙ СЕКТОР
ІНСТИТУТУ ІСТОРІЇ
УКРАЇНИ
Ідентифікаційний
код 05416981

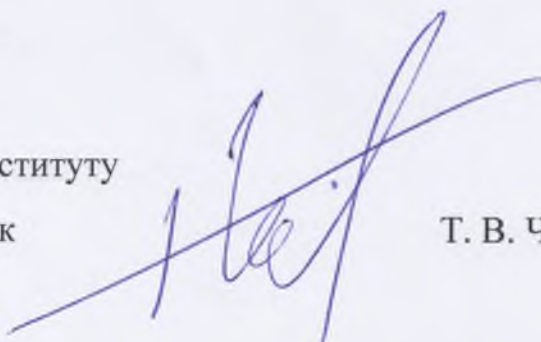
В. М. Горобець

завідувач відділу історії України періоду Другої світової війни, доктор історичних наук, професор

О. С. Лисенко

головний науковий співробітник відділу історії України середніх віків та раннього нового часу, директор Науково-дослідного інституту козацтва, доктор історичних наук

Т. В. Чухліб